

Grundläggande granskning Gr 15/2019

Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2019

April 2020
Eva Moe
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 23:2–2019

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Rekommendationer	3
2. Bakgrund	4
Iakttagelser i 2018 års granskningar	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Avgränsningar	5
Revisionskriterier	5
Metod	5
3. Styrelsens uppsikt	6
Styrelsens planering av uppsikten år 2019	6
Genomförd uppsikt över nämnder år 2019	6
Styrelsens förstärkta uppsiktsplikt	8
Styrelsens uppsikt över att reglementet för intern kontroll följs	9
4. Svar på revisionsfrågor	14
Rekommendationer	15
Bilaga 1	16
Bilaga 2	17
Bilaga 3	18

1. Sammanfattande analys

Granskningen visar att regionstyrelsen behöver utveckla sin uppsikt. Det gäller uppsikten över såväl nämnderna som de kommunala bolagen. Framför allt behöver dokumentationen för uppsikten bli bättre. Regionstyrelsen hade heller inte inför fullmäktige i april 2020 prövat om bolagen hade bedrivit sina verksamheter i enlighet med kommunala ändamål och inom de kommunala befogenheterna. Andra brister var att regionstyrelsen inte hade tillräcklig uppsikt över övriga nämnders målstyrning och deras arbete med den interna kontrollen.

Rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen att fortsätta sitt arbete med att utveckla uppsikten. I detta ligger exempelvis att:

- Säkerställa att information vid uppsiktsträffar och annan skriftlig information blir bearbetad och analyserad i syfte att underlätta för styrelsens ledamöter att uppfylla sin uppsiktsplikt. Informationen till styrelsen år 2019 var i stora delar antingen för översiktlig eller för detaljerad i form av omfattande underlag.
- Senast i samband med regionstyrelsens beslut om årsredovisningen bör styrelsen utvärdera om bolagens verksamheter är genomförda i enlighet med de kommunala ändamålen och de kommunala befogenheterna. För att underlätta för regionstyrelsens utvärdering bör regionen ställa krav på att bolagen i deras årsredovisningar gör sådana utvärderingar.
- Utveckla uppsikten över övriga nämnders arbete med målstyrning och intern kontroll.

2. Bakgrund

Enligt kommunallagen har regionstyrelsen en övergripande roll att leda och samordna förvaltningen av regionkommunens angelägenheter samt ha uppsikt över övriga nämnders verksamheter. Styrelsen ska även ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i företag, stiftelser, gemensamma nämnder och kommunalförbund som ägs eller delägs av regionen.

Revisorerna beslutade i sin revisionsplan för år 2019 att genomföra en särskild granskning av styrelsens ansvar som styrelse.

Iakttagelser i 2018 års granskningar

Granskningen av landstingsstyrelsen år 2018 (Gr 12/2018) visade på brister i styrelsens uppsikt. I sin uppsikt hade styrelsen bland annat missat att uppmärksamma brister som identifierats i revisorernas granskningar. När granskningen för år 2018 avslutades i april 2019 hade styrelsen heller inte prövat om regionens kommunala bolag hade genomfört sina verksamheter i enlighet med de kommunala ändamålen och de kommunala befogenheterna. Revisorerna ansåg att detta borde gjorts innan fullmäktige behandlade årsredovisning för år 2018 och gav direktiv till ägarombuden inför bolagsstämmorna.

En annan granskning (Gr 13/2018) visade att landstingsstyrelsen inte hade tillräcklig uppsikt över övriga nämnders arbete med den interna kontrollen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen för år 2019 hade en tillräcklig uppsikt över övriga nämnder, kommunalförbund och kommunala företag. I detta ingår även att bedöma om styrelsen hade tillräcklig uppsikt över övriga nämnders följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

Granskning ska besvara nedanstående revisionsfrågor:

Styrelsens planering av uppsikten

- Utvärderade regionstyrelsens sin uppsikt för år 2018 innan styrelsen beslutade om en ny uppsiktsplan för år 2019?
- Beslutade regionstyrelsen om en uppsiktsplan för år 2019?
- Hade uppsiktsplanen utvecklats jämfört med år 2018?

Genomförd uppsikt över styrelser och nämnder år 2019

- Genomförde regionstyrelsen sin uppsikt enligt planen för år 2019?
- Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder har mätbara mål?
- Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder har följt upp sina mål?
- Går det med hjälp av styrelsens protokoll att verifiera om styrelsens uppsikt varit tillräcklig?
- Utvärderade regionstyrelsen sin uppsikt för år 2019?

Styrelsens förstärkta uppsiktsplikt

- Har regionstyrelsen genom sin förstärkta uppsikt av regionens kommunala bolag prövat om bolagen år 2019 bedrivit sina verksamheter i enlighet med fastställda kommunala ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna?

Styrelsens uppsikt över att reglementet för intern kontroll följs

- Har regionstyrelsen genom sin uppsikt säkerställt att regionens nämnder, följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?

Avgränsningar

Vi har inte granskat styrelsens uppsikt över verksamheter som bedrivits av privata utförare.

Granskning av regionstyrelsens ansvar som nämnd enligt kommunallagens 6 kap. 6 § redovisas i rapport Gr 8/2019. Denna granskning omfattar inte heller om styrelsen säkerställt att räkenskaperna är rättvisande. Detta granskades i samband med regionens delårs- och årsbokslut Gr 1/2019 och Gr 13/2019.

Revisionskriterier

Vår bedömning av regionstyrelsens ansvar för att leda och samordna samt ha en tillräcklig uppsikt utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 1 § samt 6 kap. 9–12 §§.
- Fullmäktiges reglemente för regionstyrelsen
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Metod

Projektledare för granskningen har varit Eva Moe och projektmedarbetare Malin Hedlund, båda sakkunniga vid revisionskontoret. Uppsikten över övriga nämnder samt kommunala bolag med mera har i huvudsak granskats genom styrelsens protokoll och diarieförda ärenden.

Uppsikten över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll har gjorts genom att sammanställa resultatet från de grundläggande granskningarna år 2019 av övriga nämnder.

Under granskningen har vi även haft avstämningar med handläggare och nämndsekreterare vid regionens ekonomistab och kanslienhet.

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskas av annan sakkunnig inom revisionskontoret. Dessutom har den kvalitetssäkrats externt genom att berörda tjänstepersoner fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Styrelsens uppsikt

Styrelsens planering av uppsikten år 2019

I februari 2019 beslutade regionstyrelsen om en plan och rutin för sin uppsikt år 2019. Av planen framgick när styrelsens arbetsutskott planerade att träffa företrädare för nämnder och företag. Av planen framgick även vilka organisationer som styrelsen skulle följa med endast skriftliga underlag.

Enligt rutinen skulle regionstyrelsens arbetsutskott inför träffarna informera respektive nämnd eller företag om vilka uppgifter de ville ta del av vid träffen. Inför träffarna skulle berörd nämnd eller företag lämna in skriftliga underlag till arbetsutskottet.

Av rutinen framgick att styrelsen årligen skulle göra en prövning av verksamheterna i bolagen VLL Innovation och Science Park i Umeå AB. Av rutinen framgick inte om styrelsen skulle pröva verksamheterna i regionens övriga bolag.

Enligt rutinen skulle styrelsen årligen utvärdera den uppsikt som styrelsen genomfört för året. Detta skulle styrelsen göra inför beslut om ny uppsiktsplan.

Enligt styrelsens protokoll från den 2 maj 2019 hade styrelsens utvärdering av uppsikten för år 2018 inte visat på några brister. I protokollet fanns ingen hänvisning till någon dokumentation av den genomförda utvärderingen.

Vår bedömning

Styrelsen följde inte rutinen när det gällde att utvärdera sin uppsikt. Styrelsen beslutade om en uppsiktsplan för år 2019 före den utvärderade uppsikten för år 2018. Det saknas underlag i form av tjänsteskrivelse som visar hur utvärderingen av uppsikten för år 2018 var genomförd.

Genomförd uppsikt över nämnder år 2019

I regionstyrelsens rutin för uppsikt år 2019 fanns tre huvudområden som styrelsen skulle följa upp hos regionens nämnder, kommunalförbund och kommunala bolag:

- Ekonomiskt resultat
- Måluppföljning i samband med delårs- och helårsbokslut
- Aktuella frågor

Regionstyrelsens sekreterare skickade inför träffarna ut styrelsens plan och rutin för uppsikt till presidierna för de nämnder, styrelser och förbund (samordningsförbund och kommunalförbund) som regionstyrelsens arbetsutskott skulle träffa.

Regionstyrelsens dokumentation av genomförd uppsikt

Regionstyrelsens arbetsutskott genomförde alla planerade uppsiktsträffar utom två där styrelsen istället tog del av skriftlig verksamhetsuppföljning.

Vid fyra tillfällen under år 2019 fick regionstyrelsen information om de uppsiktsträffar som styrelsens arbetsutskott genomförde. I regionstyrelsens protokoll fanns hänvisningar till olika beslutsunderlag. Av protokollen framgick inte vilka diarienummer beslutsunderlagen hade. Beslutsunderlagen fanns inte tillgängliga under uppsiktsärendena i diariet. Beslutsunderlag som protokollen hänvisade till var exempelvis delårsrapporter eller budgetunderlag. Styrelsen tog även del av protokollsutdrag från arbetsutskottets träffar. Se exempel nedan:

§ 208 Regionstyrelsens uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden
RS 661-2019**Sammanfattning**

Enligt kommunallagen 6 kap §1 ska styrelsen ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Arbetsutskottet träffade presidiet i hälso- och sjukvårdsnämnden den 8 oktober 2019. Träffen är ett led i styrelsens uppsikt över nämnder och styrelser.

Arbetsutskottet informerades om nämndens delårsrapport per augusti samt om arbetet med åtgärdsplanen för att nå en budget i balans.

Beslutsunderlag

- Hälso- och sjukvårdsnämnden. Delårsrapport per augusti 2019
- Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll 2019-10-03, § 129

Regionstyrelsens beslut

Informationen är delgiven.

I exemplet ovan tog regionstyrelsen del av delårsrapport och protokollsutdrag från hälso- och sjukvårdsnämnden. Av protokollet framgår inte om styrelsen gjorde några analyser, bedömningar eller vidtog åtgärder med anledning av uppgifterna. Regionstyrelsen beslutade att informationen var delgiven.

Vår bedömning

Vår bedömning är att dokumentationen från regionstyrelsens uppsikt inte var tillräcklig. Dokumentationen var antingen för översiktlig (korta kommentarer i styrelsens protokoll) eller för detaljerad i form av nämndernas delårsrapporter med mera. I dokumentationen saknas analyser och bearbetade underlag för uppsikten. Av regionstyrelsens protokoll framgår heller inte vilka överväganden styrelsen gjorde eller vilka åtgärder styrelsen vidtog med anledning av nämndernas rapportering.

Regionstyrelsens uppsikt över nämndernas målstyrning

I revisorernas granskning av delårsrapporten per augusti 2019 (Gr 2/2019) framkom att regionstyrelsen inte hade kommenterat att det fanns metodmässiga svagheter i några av de övriga nämndernas delårsrapporter. Det handlade bland annat om att mål inte var mätbara eller att redovisningen inte var tydlig. För flera av nämnderna fanns svagheter i bedömningen av prognosen för måluppfyllelsen vid årets slut.

I samband med delårsrapporten rekommenderade revisorerna regionstyrelsen att ha bättre uppsikt över de underlag som övriga nämnder lämnade till regionstyrelsen och säkerställa att underlagen höll en tillräcklig kvalitet.

I sin årsredovisning redovisade styrelsen en samlad bild av måluppfyllelsen för fullmäktiges övergripande mål. Redovisningen byggde på information från nämndernas årsrapporter.

Styrelse och nämnd	Styrelsens/nämndens bedömning av målen		
	Uppfyllda	Delvis uppfyllda	Inte uppfyllda
Regionstyrelsen	1	4	2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1	3	3
Regionala utvecklingsnämnden	4	2	0
Folkhögskolestyrelsen	6	2	4
Patientnämnden	4	2	0
Kostnämnden i Lycksele	2	0	3
Måltidsnämnden i Skellefteå	2	0	0

Källa: Grundläggande granskning av årsredovisningen år 2019 (Gr 13/2019)

I revisionskontorets grundläggande granskningar för år 2019 framgick att det även i årsrapporterna fanns metodmässiga svagheter. Bland annat saknade regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden mätbara mål. Det framgick också att redovisningen för regionala utvecklingsnämnden, patientnämnden och kostnämnden i Lycksele inte var tillräckligt utvecklad.

Vår bedömning

Vi anser att regionstyrelsen inte hade tillräcklig uppsikt över övriga nämnders målstyrning.

Styrelsens utvärdering av uppsikten år 2019

I februari 2020 utvärderade regionstyrelsen sin uppsikt för år 2019. Av utvärderingen framgick att regionstyrelsen till stor del genomfört uppsikten i enlighet med sin planering.

Vår bedömning

Vi instämmer i styrelsens bedömning att uppsiktsträffar till stor del blivit genomförda enligt plan. Det saknades dock dokumenterade analyser och uppgifter om hur styrelsen bedömde informationen som framkom i samband med uppsikten.

Styrelsens förstärkta uppsiktsplikt

När Region Västerbotten bildades år 2019 blev den nya regionen ägare av 18 kommunala bolag. Enligt fullmäktiges reglemente ska regionstyrelsen löpande ha uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som regionen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.

Regionala utvecklingsnämndens del i uppsiktsarbetet

Av fullmäktiges reglemente till regionala utvecklingsnämnden framgår följande:

”Nämnden ska säkerställa en systematisk och dokumenterad dialog, inom ramen för gällande bolagsordningar och ägardirektiv, med bolag som verkar inom nämndens ansvarsområde.”

I oktober och december år 2019 genomförde regionala utvecklingsnämnden uppsiktsträffar med företrädare för ett flertal av regionens bolag. Inför träffarna skickade bolagen underlag till regionala utvecklingsnämnden. Underlagen bestod exempelvis av årsredovisningar från år 2018, verksamhetsplaner för år 2019, internkontrollplaner och intyg från styrelser om att verksamheter hade bedrivits i enlighet med de kommunala ändamålen och de kommunala befogenheterna.

I oktober 2019 och februari 2020 fick regionstyrelsen information från de uppsiktsträffar som var genomförda av regionala utvecklingsnämnden. Underlagen till regionstyrelsen bestod av protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämndens uppsiktsträffar, presentationsmaterial från bolagen samt dokument i form av exempelvis årsredovisningar, verksamhetsplaner, internkontrollplaner och intyg om att verksamheter var genomförda inom de kommunala ändamålen med mera. I underlagen till regionstyrelsens behandling av uppsikten saknades analyserade sammanställningar av den omfattande dokumentation som bolagen hade rapporterat. Regionstyrelsen vidtog inga åtgärder med anledning av rapporteringen. Av styrelsens protokoll framgår att styrelsen beslutade att informationen var "delgiven".

Prövning av det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna

Av reglementet framgår att styrelsen årligen, senast den 30 juni, ska pröva om verksamheten i de aktiebolag som regionen äger eller är delägare i bedrivits i enlighet med det fastställda kommunala ändamålet. Styrelsen ska också pröva om verksamheten utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Prövningen gäller föregående verksamhetsår. När arbetet med denna granskning avslutades i mitten av april 2020 hade regionstyrelsen ännu inte utvärderat om bolagen hade genomfört sina verksamheter i enlighet med de kommunala ändamålen och kommunala befogenheterna.

Vår bedömning

I 2018 års granskning rekommenderade revisorerna att styrelsens prövning av de kommunala bolagen skulle göras innan fullmäktige beslutade om årsredovisningen för regionen och direktiven till ägarombuden inför bolagsstämmorna. Denna rekommendation kvarstår.

Genom tydligare ägarstyrning kan bolagens ägare ställa krav på vad bolagen ska rapportera till sina ägare. Ett sådant krav skulle kunna vara att bolagen i samband med sina årsredovisningar utvärderar om verksamheten är genomförd i enlighet med fastställt kommunalt ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Styrelsens uppsikt över att reglementet för intern kontroll följs

Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

I juni 2019 beslutade regionfullmäktige om ett reviderat reglemente för intern kontroll. Reglementet tydliggör styrelsernas och nämndernas ansvar och roller i arbetet med intern kontroll (RS 699–2019). Av reglementet framgår att regionstyrelsen har ett övergripande ansvar att säkerställa att en god intern kontroll upprätthålls i Region Västerbotten. Ansvaret innebär enligt fullmäktige att regionstyrelsen ska:

- Utforma regionövergripande riktlinjer för tillämpning av regionfullmäktiges reglemente för intern kontroll
- Löpande eller minst en gång per år informera fullmäktige om styrelsernas och nämndernas internkontrollarbete.
- Utvärdera Region Västerbottens samlade system för internkontroll och besluta om förändringar om utvärderingen visar att det behövs.
- Vid behov föreslå regionfullmäktige revideringar av direktiv för intern kontroll.

Vidare framgår av reglementet att regionstyrelsens utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll ska redovisas i samband med behandling av delårsrapport per augusti. Rapporten till fullmäktige ska innehålla uppgifter om:

- Utfall av uppföljning i nämnderna och styrelserna samt vidtagna åtgärder i nämnderna och styrelserna med anledning av uppföljningen.
- Regionstyrelsens bedömning av åtgärder för förbättring av regiongemensamma riktlinjer för intern kontroll
- Övrig information som bedöms vara av betydelse för utvärdering av Region Västerbottens samlade system för intern kontroll.

Styrelserna och nämnderna har det yttersta ansvaret att säkerställa god intern kontroll inom sina respektive verksamheter. Ansvaret innebär enligt fullmäktige att styrelserna och nämnderna ska:

- Besluta om anpassade riktlinjer för arbetet med intern kontroll.
- Varje år besluta om en plan för intern kontroll.
- Styra och löpande följa upp sitt system för intern kontroll. Resultatet av uppföljningen ska rapporteras löpande eller minst en gång per år i samband med årsrapporten till regionstyrelsen.

Kravet på rapportering till fullmäktige har ändrats

En genomgång av reglementet visar att revideringen framförallt handlar om regionstyrelsens rapportering till fullmäktige. I tidigare reglemente ställde fullmäktige krav på att styrelsen skulle rapportera resultatet av styrelsernas och nämndernas internkontrollarbete minst två gånger per år. Av reglementet beslutat av fullmäktige i juni 2019 framgår att styrelsen ska rapportera resultatet minst en gång per år. Fullmäktige beslutade även att styrelsens utvärdering av det samlade systemet för intern kontroll skulle genomföras i samband med delårsrapporten per augusti. Enligt tidigare reglemente skulle utvärderingen genomföras i samband med årsredovisningen.

Regionstyrelsens beslutade riktlinjer

I oktober 2019 beslutade regionstyrelsen om riktlinjer för hur styrelser och nämnder skulle tillämpa fullmäktiges reglemente för intern kontroll (RS 1032–2019). Av riktlinjerna framgår bland annat vilka krav som regionstyrelsen ställer på sig själva, andra styrelser och nämnder, regiondirektör, förvaltningschefer samt verksamhetsansvariga chefer och medarbetare.

Regionstyrelsens krav på sig själva och övriga styrelser och nämnder:

- Genomföra riskanalys enligt beskriven modell i riktlinjerna.
- Besluta om en internkontrollplan. Planen ska bestå av riskanalys, kontrollaktiviteter och former för uppföljning.
- Löpande, eller minst en gång per år följa upp kontrollaktiviteterna i enlighet med internkontrollplanen.
- Löpande, eller minst i samband med årsrapporten rapportera resultatet från uppföljningen av internkontrollen till regionstyrelsen. Styrelserna och nämnderna ska bedöma den egna interna kontrollen inom sitt ansvarsområde.

Regionstyrelsens krav på regiondirektören:

- Ansvara för att arbetet med intern kontroll inom Region Västerbotten sker på ett enhetligt sätt.
- Med rimlig grad säkerställa att alla verksamheter följer riktlinjer för intern kontroll och att återrapportering sker när så inte är fallet.
- Årligen rapportera till styrelsen. Rapporteringen ska bestå av en bedömning och analys av Region Västerbottens samlade system för intern kontroll samt i förekommande fall föreslå åtgärder för förbättring. Brott eller allvarigare brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till regionstyrelsen.

Regionstyrelsens krav på förvaltningscheferna:

- Ansvara för att det finns en organisation för en god intern kontroll inom förvaltningen.
- Årligen upprätta ett förslag till internkontrollplan.
- Ansvara för att uppföljningen av kontrollerna sker enligt regionstyrelsens anvisningar.

Vår bedömning

Det är positivt att regionstyrelsen föreslog att fullmäktige skulle besluta om revideringar i reglementet för intern kontroll. Styrelsen beslutade också om reviderade riktlinjer. Tidigare granskningar uppmärksammade att styrelsens riktlinjer inte överensstämde med fullmäktiges reglemente. Vår granskning år 2019 visar att styrdokumenten harmoniserar.

Regionstyrelsens rapportering till fullmäktige

Enligt fullmäktiges reglemente ska regionstyrelsen informera fullmäktige om styrelsernas och nämndernas internkontrollarbete. Regionstyrelsen rapporterade till fullmäktige om internkontrollen i samband med delårsrapporten per april 2019 och i årsredovisningen 2019. Vår granskning visar att styrelsens redovisning till fullmäktige var översiktlig.

Enligt delårsrapporten per april 2019 bedömde regionstyrelsen att det fanns metodmässiga brister i uppföljningen. Styrelsen kommenterade exempelvis att patientnämnden under året skulle utveckla sitt arbete med intern kontroll.

I årsredovisningen rapporterade styrelsen till fullmäktige att samtliga styrelser och nämnder hade beslutat om internkontrollplaner och att nämnderna följt upp kontrollerna i samband med delårs- och årsrapporterna. Styrelsen beskrev inte vad uppföljningarna hade visat eller om styrelserna och nämnderna vidtagit några åtgärder. Styrelsen hänvisade istället till rapporteringen från respektive styrelse eller nämnd.

Regionstyrelsens utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll

Den 15 oktober 2019 godkände regionstyrelsen en utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll. Rapporten utgick från styrelsernas och nämndernas rapportering om internkontrollarbetet till regionstyrelsen i samband med årsrapporterna 2018 samt delårsrapporterna per april och augusti 2019.

I rapporten redogjorde styrelsen för hur många kontroller som styrelserna och nämnderna hade följt upp och om styrelserna och nämnderna hade beslutat om åtgärder. I rapporten beskrevs också ett arbete som hade genomförts under

hösten 2018 för att utveckla arbetet att ta fram riskanalys och internkontrollplan för hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionstyrelsen. Vidare framgick även att ett arbete hade genomförts för att se över styrdokumenterna för intern kontroll.

Regionstyrelsen beslutade inte om några åtgärder utifrån utvärderingen. I årsredovisningen informerade styrelsen fullmäktige om att styrelsen årligen utvärderar regionens samlade system för intern kontroll. Styrelsen informerade inte fullmäktige om resultatet av utvärderingen. Däremot framgick att regionstyrelsen hade beslutat om övergripande riktlinjer samt att varje styrelse och nämnd hade beslutat om anpassade riktlinjer.

Regionstyrelsens och nämndernas följsamhet till fullmäktiges reglemente

Fullmäktiges krav på regionstyrelsens internkontrollarbete framgår av fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Ett sådant krav är att regionstyrelsen löpande eller minst en gång per år ska informera fullmäktige om styrelsens och nämndernas internkontrollarbete.

I delårsrapporten per april 2019 informerade styrelsen fullmäktige om sin egen och hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med intern kontroll. I årsredovisningen informerade styrelsen fullmäktige om att styrelserna och nämnderna arbetade med intern kontroll. I årsredovisningen gjorde styrelsen inte någon helhetsbedömning av internkontrollen. Det framgick inte heller om några allvarliga brister identifierats och om regionstyrelsen eller någon annan styrelse eller nämnd hade vidtagit åtgärder. Underlaget till vår bedömning av hur styrelsen följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll finns i bilaga 3.

I tabellen nedan redovisas en sammanställning av våra bedömningar i de grundläggande granskningarna av styrelsernas och nämndernas följsamhet till fullmäktiges reglemente och regionstyrelsens riktlinjer för intern kontroll. För mer information se respektive grundläggande granskning för år 2019.

Kontrollfråga	RS	HSN	RUN	Folkhögskolestyrelsen	Patientnämnden
Har nämnden beslutat om anpassade riktlinjer för arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig? (Med ändamålsenlig avser vi i detta fall om formella krav på planen är uppfyllda i enlighet med fullmäktiges reglemente.)	Ja ¹⁾	Ja ¹⁾	Nej	Nej	Nej
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis
Har nämnden säkerställt att kontroller i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Delvis	Nej	Nej	Nej
Har nämnden bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	- ²⁾	Ja
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Nej	Nej	Nej	- ³⁾	- ⁴⁾
Har nämnden i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Källa: Grundläggande granskningar av styrelser och nämnder år 2019

1) De formella kraven i fullmäktiges reglemente uppfylldes. För några av kontrollerna var det dock otydligt hur kontrollerna skulle genomföras.

2) Det är svårt att utifrån styrelsens redovisning av genomförda kontroller avgöra vilka bedömningar styrelsen gjort. Styrelsen gör själv bedömningen att det egna systemet för intern kontroll inte uppfyller alla krav.

3) Går inte att bedöma utifrån styrelsens redovisning.

4) I sin uppföljning uppgav patientnämnden att den interna kontrollen inte hade visat på några brister. Nämnden vidtog inga åtgärder.

Vår bedömning

Av revisorernas grundläggande granskningar för år 2019 framgår att styrelser och nämnder metodmässigt behövde utveckla arbetet med den interna kontrollen. Vi anser att regionstyrelsen för år 2019 inte i tillräcklig grad uppmärksammade dessa brister.

Uppföljning av 2018 års rekommendationer

Vi har följt upp rekommendationerna i 2018 års granskning (Gr 13/2018, se bilaga 2). Uppföljningen visar att styrelsen till viss del vidtog åtgärder. Bland annat hade styrelsen säkerställt att riktlinjerna för intern kontroll överensstämde med fullmäktiges reglemente. Däremot kvarstod flera av iakttagelserna från föregående års granskning. Vi bedömer att regionstyrelsen inte hade tillräcklig uppsikt över att kontrollerna i övriga nämnders internkontrollplaner blev genomförda och återrapporterade med tillräcklig kvalitet.

4. Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsen inte hade en tillräcklig uppsikt år 2019.

Revisionsfråga	Bedömning	Kommentar
Utvärderade regionstyrelsens sin uppsikt för år 2018 innan styrelsen beslutade om en ny uppsiktsplan för år 2019?	NEJ	Utvärderingen av uppsikten år 2018 gjordes först i maj år 2019, flera månader efter beslut om uppsiktsplan för år 2019.
Beslutade regionstyrelsen om en uppsiktsplan för år 2019?	JA	2019-02-05, § 27
Hade uppsiktsplanen utvecklats jämfört med år 2018?	NEJ	Uppsiktsplanen utvecklades inte mellan år 2018 och år 2019.
Genomförde regionstyrelsen sin uppsikt enligt planen för år 2019?	DELVIS	I februari 2020 utvärderade regionstyrelsen sin uppsikt för år 2019. Av utvärderingen framgick att regionstyrelsen till stor del genomfört uppsikten enligt plan. Vi instämmer i den bedömningen.
Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder har mätbara mål?	NEJ	Några nämnder inte hade mätbara mål.
Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder har följt upp sina mål?	NEJ	Några nämnder hade svårt att värdera sina resultat eftersom de saknade mätbara mål.
Går det med hjälp av styrelsens protokoll att verifiera om styrelsens uppsikt varit tillräcklig?	NEJ	Regionstyrelsens protokoll är inte tillräckligt utförliga för att man ska kunna bedöma om uppsikten varit tillräcklig. Det saknas sammanställningar och analyser. Dokumentationen är antingen för översiktligt eller för omfattande. Saknas också uppgifter om vilka åtgärder styrelsen vidtog med anledning av informationen.
Utvärderade regionstyrelsen sin uppsikt för år 2019?	JA	2020-02-05, § 13
Har regionstyrelsen genom sin förstärkta uppsikt av regionens kommunala bolag prövat om bolagen år 2019 bedrivit sina verksamheter i enlighet med fastställda kommunala ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna?	NEJ	När denna granskning avslutades i mitten av april 2020 hade regionstyrelsen ännu inte prövat om bolagen år 2019 bedrivit sina verksamheter i enlighet med fastställda kommunala ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna.
Har regionstyrelsen genom sin uppsikt säkerställt att regionens nämnder, följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?	NEJ	

Rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen att fortsätta sitt arbete med att utveckla uppsikten. I detta ligger exempelvis att:

- Säkerställa att information vid uppsiktsträffar och annan skriftlig information blir bearbetad och analyserad i syfte att underlätta för styrelsens ledamöter att uppfylla sin uppsiktsplikt. Informationen till styrelsen år 2019 var i stora delar antingen för översiktlig eller för detaljerad i form av omfattande underlag.
- Senast i samband med regionstyrelsens beslut om årsredovisningen bör styrelsen utvärdera om bolagens verksamheter är genomförda i enlighet med de kommunala ändamålen och de kommunala befogenheterna. För att underlätta för regionstyrelsens utvärdering bör regionen ställa krav på att bolagen i deras årsredovisningar gör sådana utvärderingar.
- Utveckla uppsikten över övriga nämnders arbete med målstyrning och intern kontroll.

Umeå den 20 april 2020

Eva Moe
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Bilaga 1

Uppföljning av rekommendationerna om uppsikt i 2018 års granskning

<i>Rekommendation</i>	<i>Tillräckliga åtgärder</i>	<i>Vår granskning visar</i>
Utveckla kvaliteten och omfattningen av uppsikten. De aktiviteter styrelsen genomförde för år 2018 var för avgränsade och missade att uppmärksamma brister som fanns hos övriga nämnder, kommunala företag med flera.	Nej	Regionstyrelsens rutiner för uppsikten år 2019 var i princip identiska med rutinerna för år 2018. Dock var listan kompletterad med de bolag och organisationer som tillkommit efter regionbildningen.
Säkerställ att planerade uppsiktsträffar blir genomförda samt att dokumentation inför träffarna blir diarieförda.	Nej	Planerade uppsiktsträffar med styrelser och nämnder har blivit genomförda. Det saknades hänvisning till diarieförda bilagor i protokollen.
Säkerställ att rutinen följs vad gäller utvärdering av uppsikten inför beslut om ny årlig uppsiktsplan.	Ja	I februari 2020 utvärderade regionstyrelsen sin uppsikt för år 2019. Enligt utvärderingen genomförde regionstyrelsen till stor del uppsikten enligt antagen plan. När styrelsen beslutade om sin uppsiktsplan för år 2019 i februari år 2019 hade styrelsen ännu inte gjort någon utvärdering av sitt uppsiktsarbete år 2018.
Säkerställ att det årligen görs en prövning av om de kommunala aktiebolagens verksamheter varit förenliga med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramarna för de kommunala befogenheterna. Detta ska göras i god tid innan fullmäktige beslutar om årsredovisningen för regionen och direktiv till ägarombud inför bolagsstämmor.	Nej	I samband med att denna granskning avslutades i mitten av april år 2020 hade regionstyrelsen ännu inte gjort någon prövning av om de kommunala aktiebolagens verksamheter varit förenliga med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramarna för de kommunala befogenheterna.

Bilaga 2

Uppföljning av rekommendationer om intern kontroll i 2018 års granskning

Rekommendationer 2018 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Har regionstyrelsen säkerställt att regionstyrelsens riktlinjer överensstämmer med fullmäktiges reglemente för intern kontroll?	Ja	
Har övriga nämnder beslutat om riskanalyser och internkontrollplaner?	Ja	
Framgår av övriga nämnders internkontrollplaner hur kontrollerna metodmässigt ska genomföras och rapporteras?	Nej	I varierad grad framgår av nämndernas internkontrollplaner hur kontrollerna metodmässigt ska genomföras. För några av nämnderna är det metodmässiga bristerna stora.
Har övriga nämnder säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanerna blivit genomförda och återrapporterade med tillräcklig kvalitet?	Nej	
Har övriga nämnder vidtagit tillräckliga åtgärder om kontrollerna visat på avvikelser?	Nej	
Har övriga nämnder utvärderat sin interna kontroll?	Ja	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat om en utvärdering av arbetet med sin interna kontroll. Övriga styrelser och nämnder har bedömt hur arbetet med sin interna kontroll har fungerat under året.
Har övriga nämnder om utvärderingen visat på brister vidtagit åtgärder i sitt arbete med den interna kontrollen?	Delvis	Några nämnder hade uppmärksammat brister i sitt arbete med intern kontroll. Enligt deras rapporteringar pågick utvecklingsarbete. Några nämnder hade inte identifierat brister i arbetet med intern kontroll.
Har RS rapporterat till fullmäktige i enlighet med reglementet för intern kontroll?	Ja	

Bilaga 3

Krav i fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Kontroll	Bedömning	Vår kommentar
Har styrelsen beslutat om regionövergripande riktlinjer för intern kontroll?	Ja	2019-10-15, § 217
Har regionstyrelsen löpande eller minst en gång per år informerat fullmäktige om styrelsens och nämndernas internkontrollarbete?	Nej	I delårsrapporten per april informerade styrelsen fullmäktige om sin egen och hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med intern kontroll. I årsredovisningen informerade styrelsen fullmäktige om att styrelserna och nämnderna arbetade med intern kontroll. Vi anser att rapporteringen inte är tillräcklig.
Har regionstyrelsen utvärderat Region Västerbottens samlade system för kontroll?	Ja	2019-10-15, § 224. Revisorernas grundläggande granskningarna år 2019 av styrelserna och nämnderna visade brister i arbetet med intern kontroll. Styrelsen har inte uppmärksammat dessa brister.
Har regionstyrelsen, om utvärderingen visat att förändringar behövs, beslutat om sådana?	Nej	Se kommentar ovan.
Har regionstyrelsen säkerställt att styrelser och nämnder beslutat om anpassade anvisningar?	Ja	
Har regionstyrelsen säkerställt att styrelser och nämnder har tagit fram dokumenterade riskanalyser?	Ja	
Har regionstyrelsen säkerställt att styrelser och nämnder beslutat om internkontrollplaner?	Ja	
Har regionstyrelsen säkerställt att styrelser och nämnder i sina internkontrollplaner beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vem som ansvarar för kontrollerna och när uppföljning ska vara genomförd?	Nej	Flera av nämnderna behöver metodmässigt utveckla sina internkontrollplaner.
Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder i samband med årsrapport rapporterat till styrelsen om arbetet med internkontroll.	Ja	